

59

OBWIESZCZENIE MINISTRA DO SPRAW CEN

z dnia 15 lutego 1984 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach.

1. Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz. U. Nr 71, poz. 318) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach (Dz. U. Nr 7, poz. 52), z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu, tj. zmian wprowadzonych ustawą z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz. U. Nr 71, poz. 318), i z zachowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

1) art. 24 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach (Dz. U. Nr 7, poz. 52) w brzmieniu:

„Art. 24. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

2) art. 9 ustawy z dnia 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz. U. Nr 71, poz. 318) w brzmieniu:

„Art. 9. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1984 r.”

Minister do Spraw Cen: Z. Krasieński

Załącznik do obwieszczenia Ministra do Spraw Cen z dnia 15 lutego 1984 r. (poz. 59)

USTAWA

z dnia 26 lutego 1982 r.

o cenach.

Art. 1. Ceną w rozumieniu ustawy jest wielkość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą nabywca obowiązany jest zapłacić sprzedawcy za towar lub usługę.

Art. 2. W obrocie stosuje się ceny urzędowe, ceny regulowane oraz ceny umowne.

Art. 3. 1. Cenami urzędowymi są ceny ustalane przez właściwe organy administracji państwowej.

2. Ceny urzędowe ustala się na:

- 1) środki spożycia i usługi, mające podstawowe znaczenie dla kosztów utrzymania lub ochrony zdrowia ludności,
- 2) środki produkcji i usługi, mające podstawowe znaczenie dla kosztów wytwarzania,
- 3) podstawowe produkty rolne, skupowane przez jednostki gospodarki społecznej.

Art. 4. 1. Ceny urzędowe środków spożycia i usług (art. 3 ust. 2 pkt 1) wytwarzanych (świadczonych) w kraju ustala się na podstawie uzasadnionych kosztów ponoszonych przy produkcji i sprzedaży tych towarów oraz świadczeniu usług, z uwzględnieniem zysku.

2. Ceny urzędowe importowanych środków spożycia (art. 3 ust. 2 pkt 1) ustala się w odpowiedniej relacji do cen obowiązujących na zbliżone towary produkcji krajowej.

3. Ceny urzędowe środków produkcji i usług (art. 3 ust. 2 pkt 2) wytwarzanych (świadczonych) w kraju oraz importowanych, w tym szczególnie ceny urzędowe surowców i materiałów, ustala się na podstawie przeciętnych cen uzyskiwanych lub płaconych w obrotach wolnodewizyjnych w handlu zagranicznym.

4. W razie gdy brak jest warunków do ustalenia cen na wytwarzane w kraju środki produkcji lub usługi, o których mowa w ust. 3, na podstawie cen kształtujących się w handlu zagranicznym, ustala się je na podsta-

wie uzasadnionych kosztów produkcji, ponoszonych przy wytwarzaniu tych towarów lub świadczeniu usług, z uwzględnieniem zysku.

5. W cenach urzędowych uwzględnia się podatek obrotowy oraz cło, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż podlega obciążeniu podatkiem obrotowym, a import — cłem.

6. Ceny urzędowe towarów i usług, wymienionych w ust. 1 i 4, ustala się na poziomie niższym od wynikającego z uzasadnionych kosztów produkcji oraz zysku, jeżeli z ważnych względów na podstawie odrębnych przepisów przyznana zostanie odpowiednia dotacja na pokrycie powstającej w ten sposób straty.

7. Ceny urzędowe towarów i usług, wymienionych w ust. 1, 3 i 4, mogą być zmieniane raz w roku w wypadku, gdy zmieni się określona w tych przepisach podstawa ustalania cen. Zmiana cen urzędowych może być dokonywana także w ciągu roku, jeżeli zmiana podstawy ustalania cen przekracza 10%.

8. Ceny urzędowe produktów rolnych (art. 3 ust. 2 pkt 3) ustala się w wysokości zapewniającej opłacalność ich produkcji w podstawowej części gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem stosunku dochodów ludności rolniczej do dochodów ludności nierolniczej. Jeżeli cena nie zapewnia opłacalności produkcji, powinna ulec odpowiedniej zmianie.

9. Przy ustalaniu cen urzędowych — poza szczególnie uzasadnionymi wypadkami — należy kierować się dążeniem do osiągnięcia równowagi rynkowej.

10. Ceny urzędowe towarów są różnicowane w zależności od poziomu ich jakości, w tym także od klas i gatunków.

11. Ceny urzędowe są cenami loco sprzedawca, chyba że w decyzji ustalającej cenę postanowiono inaczej.

12. Minister do Spraw Cen, w porozumieniu z Mini-

strem Finansów, w drodze rozporządzenia, określa szczególne zasady i metody ustalania kosztów uzasadnionych, o których mowa w ustawie.

Art. 5. 1. Cenami regulowanymi są ceny ustalane przez sprzedawców lub ich zrzeczenia na podstawie zasad określonych przez właściwe organy administracji państwowej.

2. Organy administracji państwowej, przy określaniu zasad ustalania cen regulowanych, kierują się przepisami art. 4. W zasadach ustalania cen regulowanych należy w szczególności określić metody kalkulacji kosztów oraz naliczania zysku.

3. Ceny regulowane importowanych środków produkcji ustala się w wysokości ich cen zakupu w walucie obcej, przeliczonych na złote według obowiązującego kursu, z uwzględnieniem marż handlowych. Przepis art. 4 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 6. Ceny regulowane mogą być ustalane na:

- 1) towary i usługi których produkcja lub świadczenie są dotowane przez Państwo,
- 2) towary, jeśli ich dostawa następuje na podstawie rozdzielników,
- 3) towary będące środkami spożycia o charakterze standardowym,
- 4) importowane środki produkcji, jeżeli ich import następuje w ramach centralnie przyznawanych na ten cel środków dewizowych,
- 5) obiekty i roboty budowlane, wykonywane na zamówienia udzielane w trybie bezprzetargowym,
- 6) niektóre usługi świadczone przez przedsiębiorstwa użyteczności publicznej,

— z wyjątkiem towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe.

Art. 7. 1. Sejm, na wniosek Rady Ministrów, uchwała wykaz towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe (art. 3 ust. 2).

2. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych, uchwała wykaz towarów i usług, na które ustala się ceny regulowane (art. 6).

3. Minister Handlu Zagranicznego, w porozumieniu z Ministrem Finansów i Ministrem do Spraw Cen, określa towary objęte wykazem wymienionym w ust. 1, na które w rozliczeniach eksportowych i importowych stosuje się ceny urzędowe.

Art. 8. Jeżeli sprzedawca, wykorzystując sytuację monopolistyczną, osiąga poziom zysku rażąco odbiegający od poziomu przeciętnego, Minister do Spraw Cen może wydać decyzję wprowadzającą na czas określony, nie dłuższy niż jeden rok, obowiązek stosowania przez tego sprzedawcę ceny regulowanej na inne towary lub usługi niż ustalone na podstawie art. 7.

Art. 9. Ceny urzędowe oraz ceny regulowane są cenami maksymalnymi.

Art. 10. 1. Obowiązek stosowania cen urzędowych, o których mowa w art. 3, oraz cen regulowanych nie dotyczy sprzedaży towarów i usług przez rolników, rybaków, rzemieślników i inne jednostki gospodarki nieuspołecznionej.

2. W wypadkach społecznie uzasadnionych Minister do Spraw Cen może na czas określony wprowadzić obowiązek stosowania cen urzędowych lub regulowanych w stosunku do niektórych towarów i usług, sprzedawanych przez jednostki, o których mowa w ust. 1.

Art. 11. 1. Ceny umowne ustala się na towary i usługi nie objęte przepisami art. 3, 6, 7 i 8, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. Ceny umowne ustala się również na towary i usługi objęte przepisami art. 3, 6, 7 i 8, jeżeli są one wykonywane dla określonego odbiorcy i według wymagań technicznych przez niego ustalonych (towary i usługi kooperacyjne, nietypowe).

3. Ceny umowne ustala się w drodze ich uzgodnienia przez strony zawierające umowę.

4. Przy ustalaniu cen umownych sprzedawca, na wniosek odbiorcy, ma obowiązek przedstawić mu kalkulację ceny; przepis ten nie dotyczy sprzedaży w placówkach handlu detalicznego.

5. Kalkulacja ceny umownej jest sporządzana na podstawie kosztów uzasadnionych.

Art. 12. 1. Kalkulacja ceny umownej i regulowanej obiektów i robót budowlanych jest sporządzana na podstawie kosztorysu.

2. Minister do Spraw Cen, w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, określa zasady kosztorysowania obiektów i robót budowlanych.

Art. 13. 1. Rada Ministrów, w celu przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społeczno-gospodarczym, może:

- 1) zamrozić ceny na okres nie dłuższy niż trzy miesiące,
- 2) wprowadzić okresowy zakaz podwyższania cen na określone grupy towarów i usług, poza wypadkami wynikającymi z działania czynników niezależnych od jednostki gospodarczej (sprzedawcy),
- 3) wprowadzić okresowe, maksymalne wskaźniki wzrostu cen umownych na określone grupy towarów i usług.

2. W razie ograniczenia uprawnień do podwyższania cen, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, zysk uwzględniony w cenach towarów i usług stanowiących odmiany dotychczas wytwarzanych towarów nie może być wyższy od zysku przeciętnie uzyskiwanego przez sprzedawcę ze sprzedaży towarów z danej bądź zbliżonej asortymentowej grupy.

Art. 14. 1. W obrocie towarami, na które ustala się ceny urzędowe lub ceny regulowane, stosowane są marże handlowe, ustalane przez właściwe organy administracji państwowej (marże urzędowe), z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. W wypadkach uzasadnionych odmiennym zakresem świadczeń, niż wynika to z obowiązujących warunków kupna i sprzedaży lub zwyczajów handlowych, mogą być na podstawie uzgodnienia zainteresowanych stron stosowane marże niższe lub wyższe od marż urzędowych.

3. W obrocie towarami, na które ustala się ceny umowne, stosowane są marże umowne, z uwzględnieniem przepisów ust. 4 i 5.

4. Minister do Spraw Cen, w celu przeciwdziałania nadmiernemu wzrostowi marż umownych, może:

- 1) wprowadzić obowiązek stosowania marż urzędowych,
- 2) ustalić średnie wskaźniki marż umownych, obowiązujące w określonych jednostkach organizacyjnych handlu lub w obrocie określonymi grupami towarów.

5. W wypadkach określonych w ust. 4 pkt 2 jednostki organizacyjne handlu mogą stosować przy sprzedaży poszczególnych towarów marże umowne na poziomie niższym lub wyższym od wskaźników ustalonych na podstawie tego przepisu, z zachowaniem średniego wskaźnika marż w odniesieniu do określonej grupy towarów.

Art. 15. 1. Sprzedawca ma obowiązek obniżyć cenę w wypadku pogorszenia jakości towarów i usług w stosunku do norm przyjętych przy ustalaniu ceny.

2. Jeżeli sprzedawca, w wypadku, o którym mowa w ust. 1, nie obniżył ceny, Minister do Spraw Cen lub okręgowe urzędy cen wstrzymują dalsze stosowanie tej ceny i ustalają cenę odpowiadającą jakości towaru lub usługi.

3. Cena odpowiadająca jakości towaru lub usługi, o której mowa w ust. 2, jest ustalana z uwzględnieniem opinii Polskiego Komitetu Normalizacji, Miar i Jakości lub upoważnionej przez Komitet jednostki organizacyjnej co do stopnia pogorszenia jakości.

4. Koszty sporządzenia opinii obciążają sprzedawcę stosującego cenę zawyżoną.

Art. 16. 1. Towar przeznaczony do sprzedaży detalicznej powinien być oznaczony ceną.

2. Oznaczenia ceną towaru, na który obowiązują ceny urzędowe lub regulowane, dokonuje producent. W razie gdy na dany towar obowiązuje cena umowna, a producent zgodnie z zawartą między stronami umową nie ma obowiązku oznaczenia towaru ceną, obowiązek oznaczenia towaru ceną ciąży na sprzedawcy.

3. W miejscach sprzedaży detalicznej towarów oraz świadczenia usług muszą być uwidocznione ceny w sposób zapewniający prostą i nie budzącą wątpliwości informację o ich wysokości, a w odniesieniu do cen urzędowych — także o ich rodzaju (cena urzędowa).

Art. 17. 1. Ceny urzędowe i marże handlowe urzędowe ustala Minister do Spraw Cen.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może upoważnić inny organ administracji państwowej do:

- 1) ustalania cen urzędowych niektórych towarów i usług,
- 2) ustalania marż handlowych urzędowych,
- 3) określania zasad ustalania cen regulowanych.

Art. 18. 1. W razie stosowania przez sprzedawcę cen niezgodnie z przepisami ustawy lub przepisami wydanymi na jej podstawie, Minister do Spraw Cen lub okręgowe urzędy cen wstrzymują dalsze stosowanie ceny i zobowiązują go do stosowania ceny prawidłowej.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do marż handlowych.

Art. 19. 1. Sprzedawca, który mimo pogorszenia jakości towaru lub usługi w stosunku do norm przyjętych przy ustalaniu ceny urzędowej, regulowanej lub umownej nie obniżył jej wysokości, jak również sprzedawca, który w wyniku stosowania cen urzędowych lub cen regulowanych z naruszeniem przepisów osiągnął w ten sposób kwotę nienależną, są obowiązani do jej zwrotu nabywcy. Obowiązek zwrotu kwoty nienależnej ciąży również na sprzedawcy, który mimo ograniczeń w swobodzie kształtowania cen, o których mowa w art. 13 ust. 1, podwyższył i pobrał cenę przekraczającą dopuszczalny poziom.

2. W razie gdy nienależna kwota nie zostanie zwrócona, a okoliczność tę stwierdzi organ przeprowadzający kontrolę cen, sprzedawca jest obowiązany, niezależnie od zwrotu tej kwoty nabywcy, wpłacić do budżetu państwa jej równowartość. Obowiązek wpłacenia do budżetu państwa kwoty dodatkowej ciąży na sprzedawcy również wtedy, gdy zwrócił on nabywcy kwotę nienależną po rozpoczęciu kontroli.

3. Do budżetu państwa podlega przekazaniu również kwota nienależna, jeśli uprawniony do jej otrzymania nabywca nie jest znany.

4. Decyzję o ustaleniu nienależnej kwoty podlegają-

cej zwrotowi i kwoty dodatkowej, podlegającej wpłaceniu do budżetu państwa, wydaje okręgowy urząd cen lub izba skarbowa.

5. Jeżeli okoliczność, o której mowa w ust. 2, stwierdzi w trakcie kontroli inny organ niż wymienione w ust. 4, organ ten zwraca się do okręgowego urzędu cen o wydanie decyzji, o której mowa w ust. 4.

6. Od decyzji ustalającej nienależną kwotę i kwotę dodatkową, wydanej przez:

- 1) okręgowy urząd cen — przysługuje odwołanie do Ministra do Spraw Cen,
- 2) izbę skarbową — przysługuje odwołanie do Ministra Finansów.

7. Decyzja o ustaleniu nienależnej kwoty nie może być wydana, jeżeli od końca roku, w którym pobrano cenę, upłynął okres jednego roku.

8. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa terminy i tryb wpłacania nienależnych kwot do budżetu państwa.

9. Przepisy ust. 1—8 stosuje się odpowiednio do marż handlowych.

Art. 20. 1. Kontrolę cen sprawuje inspekcja cen.

2. Społeczna kontrola kształtowania i przestrzegania cen realizowana jest na podstawie odrębnych przepisów ustawowych.

Art. 21. Sprzedawca jest obowiązany udostępniać przedstawicielom organów przeprowadzających kontrolę cen oraz organów kontroli społecznej dokumenty i materiały w celu przeprowadzenia kontroli cen, umożliwiać wstęp do pomieszczeń dla przeprowadzenia czynności kontrolnych, a także udzielać niezbędnych wyjaśnień i informacji.

Art. 22. Ceny urzędowe ogłasza się w wydawanym przez Ministra do Spraw Cen Dzienniku Urzędowym Cen.

Art. 23. 1. Ustawy nie stosuje się do:

- 1) opłat za najem lokali i innych opłat, ustalanych na podstawie odrębnych ustaw,
- 2) cen towarów i usług przeznaczonych wyłącznie na potrzeby wojskowe oraz cen na świadczenia i usługi wykonywane przez wojskowe jednostki organizacyjne na rzecz żołnierzy oraz innych osób uprawnionych do tych świadczeń i usług,
- 3) cen w obrocie z zagranicą, wyrażanych w obcej walucie.

2. Właściwość organów i zasady ustalania cen, o których mowa w ust. 1 pkt 2, określa Rada Ministrów.

3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) cenie — rozumie się przez to również stawkę taryfową,
- 2) marży handlowej — rozumie się przez to również prowizję i narzut do ceny,
- 3) sprzedawcy lub sprzedaży — rozumie się przez to odpowiednio wykonawcę obiektu budowlanego i roboty budowlanej oraz wykonawcę usługi lub wykonanie obiektu budowlanego i roboty budowlanej oraz świadczenie usługi.

Art. 24. 1. Traci moc dekret z dnia 3 czerwca 1953 r. o ustalaniu cen, opłat i stawek taryfowych (Dz. U. Nr 31, poz. 122).

2. Utrzymuje się w mocy ceny i marże handlowe, ustalone na podstawie dekretu, o którym mowa w ust. 1, do czasu ich zmiany w trybie przewidzianym w ustawie.